

Ontwerp startbeslissing signaalgebied VARENWINKEL-WOLFSDONK (SG_R3_NET_38) AARSCHOT, HERSELT

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Varenwinkel-Wolfsdonk” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,...)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Aarschot, Herselt

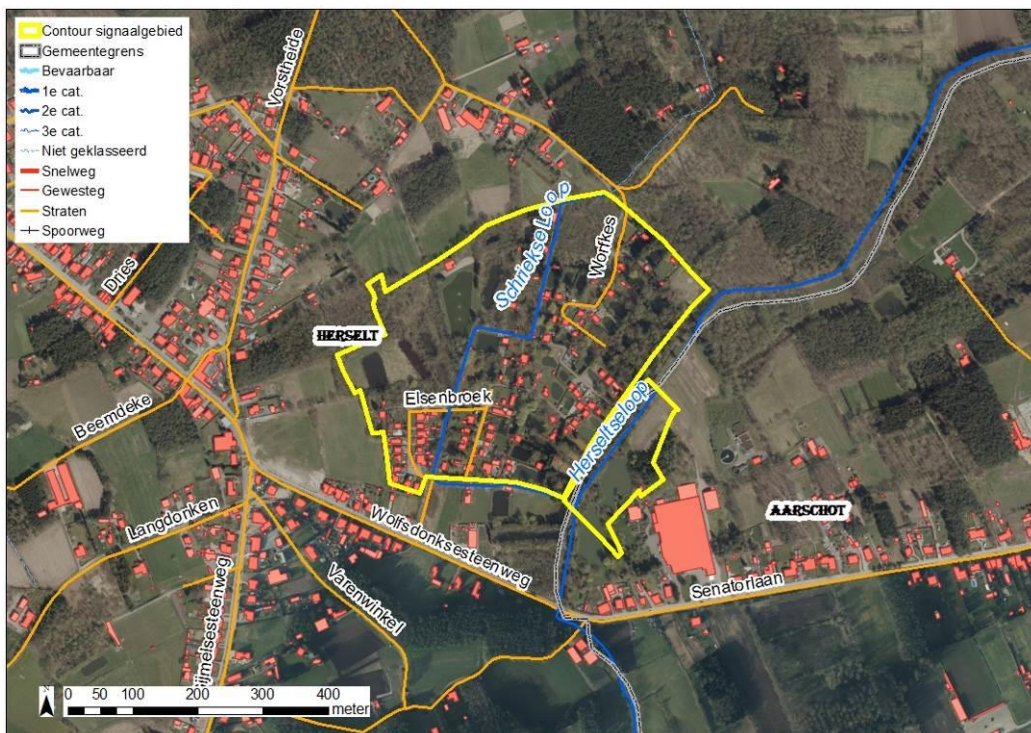
Provincie(s): Vlaams-Brabant

Ligging: Het signaalgebied is gelegen ter hoogte van de monding van de Schriekse Loop in de Herseltseloop/Kalsterloop, op de grens Herselt (verblijfsrecreatie) - Aarschot (industrie).

Bekken: Netebekken

Betrokken waterlopen: Herseltseloop/Kalsterloop en Schriekse Loop

Oppervlakte: 18,7 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

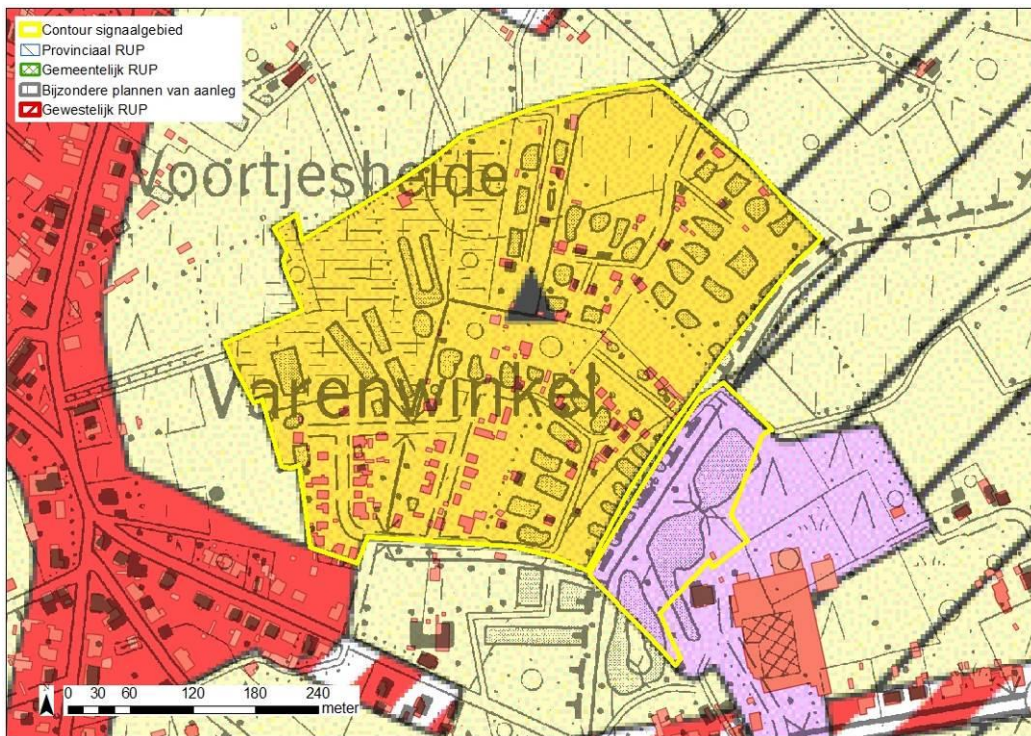
Huidige planologische bestemming:

Verblijfsrecreatie (Herselt), industrie (Aarschot)

Globale beschrijving:

Verblijfsrecreatie: heel wat percelen zijn in meer of mindere mate ontwikkeld met weekendverblijven en visvijvers. De gemeente Herselt geeft aan dat het gebied niet duurzaam uitgerust is (wegen, riolering,...) en dat dit vermoedelijk ook nooit zal gebeuren.

Industriegebied: vijvers en bos. Oorspronkelijk waren er 3 vijvers gelegen in het gebied, later werd de meest noordelijke vijver gedempt.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 12/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering Netebekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het betreft een effectief overstromingsgevoelige, niet-ontwikkelde harde gewestplanbestemming van meer dan 2 ha. Het feit dat ondertussen een vijver werd gedempt (industriegebied), en een groot deel van het recreatiegebied (al dan niet illegaal) werd bebouwd, toont aan dat er een bovendien zekere ontwikkelingsdruk aanwezig is.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken.

Recreatiegebied: Aangezien praktisch het volledige recreatiegebied in T10 ligt, wordt het volledige gebied in de contour opgenomen. Dit sluit bovendien zeer sterk aan bij de oorspronkelijke, GIS-matige afgebakende contour.

Industriegebied: aan de zuid-, west- en noordkant wordt de gewestplangrens gevolgd. Aan de oostkant werd de grens zodanig gekozen dat de effectief overstromingsgevoelige percelen in de contour zijn inbegrepen.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

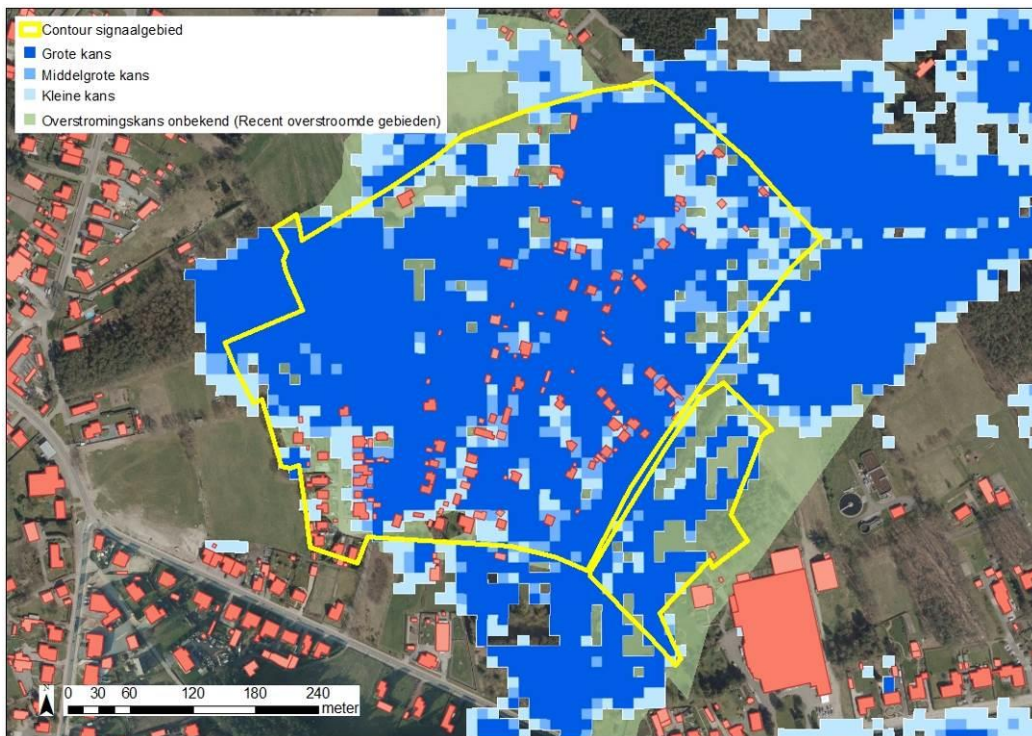
Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Praktische het volledige signaalgebied kent volgens de overstromingsgevaarkaarten een grote kans op overstromingen (T10).

---

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

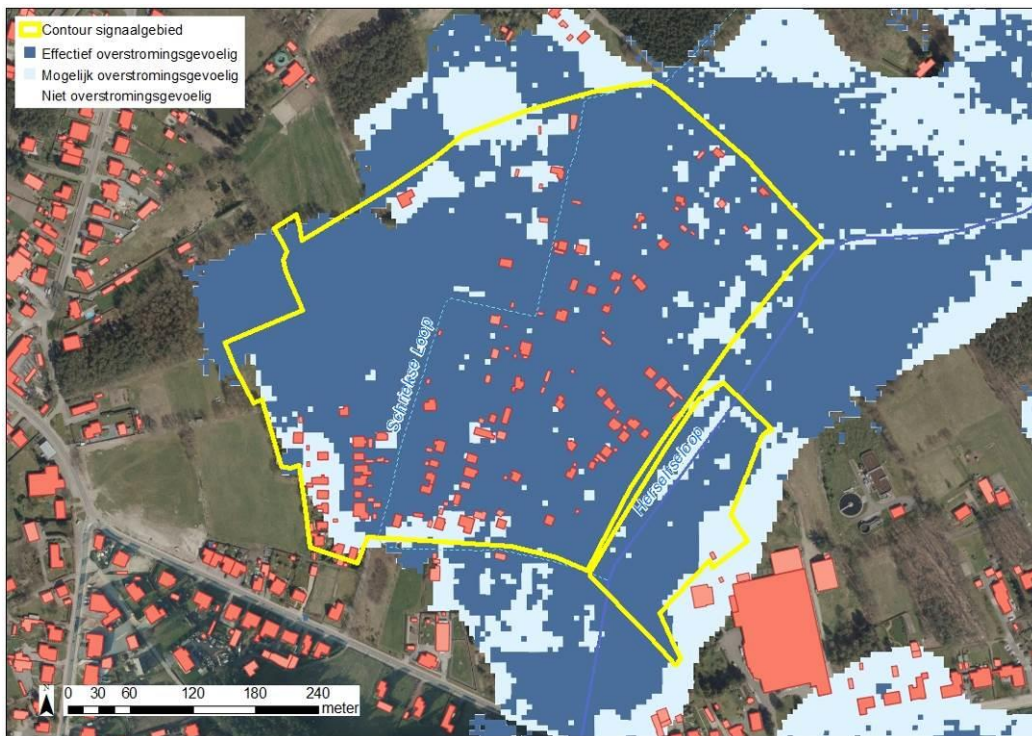
Voor de Herseltseloop/Kalsterloop is geen klimaattoets voorhanden.

3.2 Bespreking watersysteem

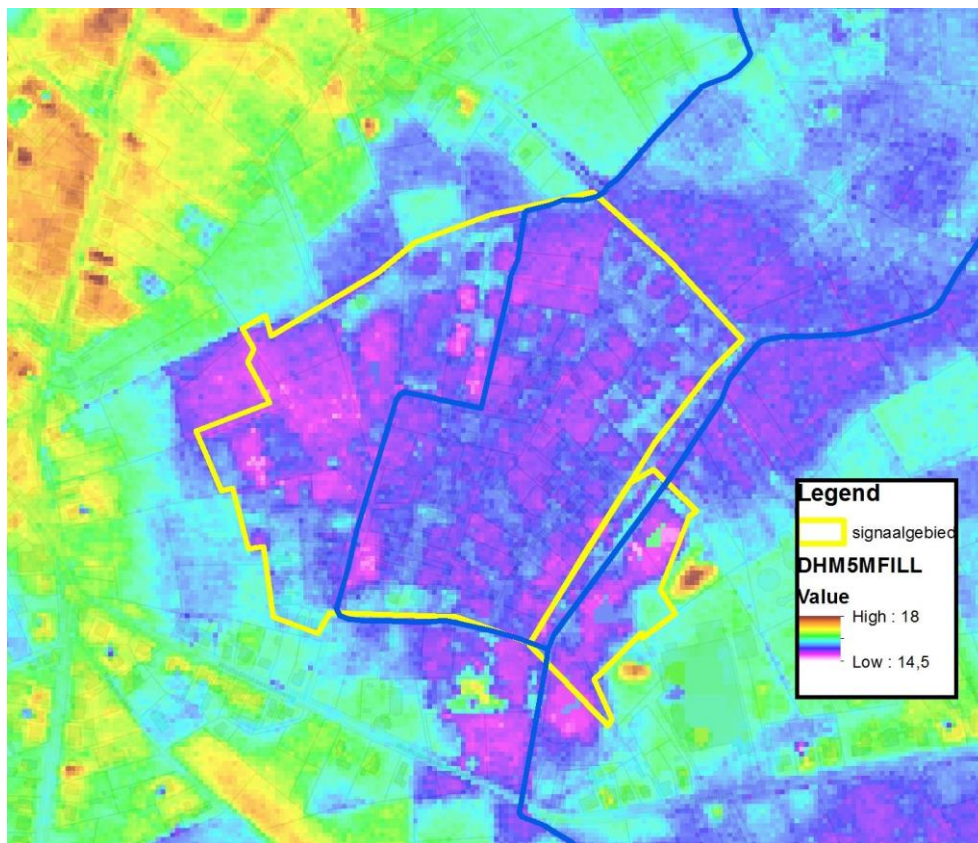
Het signaalgebied maakt deel uit van de effectief overstromingsgevoelige vallei van de Herseltseloop/Kalsterloop, meer specifiek ter hoogte van de monding van een zijwaterloop (Schriekse Beek).

Ook het Digitaal Terreinmodel toont duidelijk dat het gebied in zijn geheel lager gelegen is.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

Figuur: digitaal hoogtemodel

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Voor gebieden die minstens 1 keer per 10 jaar overstromen is er onder de waterbeheerders een brede consensus dat deze niet voor ontwikkeling in aanmerking komen. Bovendien is de hydrologisch/hydraulische situatie van die aard dat zelfs bestaande, vergunde bebouwing in het gebied niet structureel tegen overstromingen kan beschermd worden. Veel van de wateroverlast is immers te wijten aan het grondwater dat sterk fluctueert met het peil van de Herseltseloop.

Een herbestemming met een uitdoofbeleid voor de reeds aanwezige vergunde constructies, is vanuit het watersysteem de enige duurzame optie.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

In het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van de gemeente Herselt wordt het recreatiegebied aangeduid als C19 Varenwinkel Elzenbroek'.

Pagina 99 van het GRS (Herselt) stelt: *"Voor de zones Langdonken, de Schrieken en Elzenbroek dienen minimaal maatregelen genomen te worden langs de verschillende waterlopen in afstemming op het watersysteem. Voor de meest kwetsbare zones waar geen weekendverblijven gewenst zijn, is omzetting naar een natuurfunctie aangewezen."*

Op p.107 van het GRS (Herselt) is het gebied opgenomen als aandachtsgebied inzake structuurbepalende ecologische processen (winteroverstroming).

In het GRS is ook een eerste indicatieve screening gedaan van de weekendverblijven maar hierbij werd gesteld dat deze onvoldoende basis biedt voor het formuleren van specifieke ontwikkelingsperspectieven. Voor gebied C19 werd volgende beschrijving opgenomen:

"– Deze cluster is gelegen in een kwetsbaar gebied: de gronden zijn er nat (alluviale gronden, depressies), waarvan deels veengebied (cf bodemkaart).

– De waterkwaliteit van de Molenbeek/Calsterloop is een aandachtspunt: langs de beek kan een zone van 5m breedte bebouwingsvrij gehouden worden."

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Aarschot (2005) stelt in het informatief gedeelte op p.151: *"KMO-zone Wolfsdonk (5.7 ha) is eveneens nog niet volledig bezet, maar moet als reserveterrein voor de voorkomende bedrijven wordt aangezien."*

(Sinds 2007 wordt de beschikbare ruimte in het industriegebied, maar buiten signaalgebied, grotendeels ingenomen door de RWZI Wolfsdonk.)

4.3 Lopende initiatieven:

Geen.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

- vooroverleg prioritering signaalgebieden reeks 3 op 11/09/14 (gemeente niet aanwezig);
- ambtelijke goedkeuring prioritering reeks 3 op 03/10/14 (gemeente niet aanwezig);
- goedkeuring prioritering reeks 3 door algemene bekkervergadering op 12/11/2014 (schepenen Martine Peeters en Christiane Van Thielen van Herselt aanwezig);

- eerste bespreking signaalgebieden op 07/07/2015 te Herselt. Aanwezig: bekkensecretariaat (Tom Gabriels), Ruimte Vlaanderen (Geert Stichelbaut), gemeente Herselt (Martine Peeters, Christiane Van Thielen, Marc Van den Bruel, Stephanie Joos), provincie Antwerpen dienst Integraal Waterbeleid (Elsbeth De Wachter, Michiel De Mol), provincie Antwerpen dienst Ruimtelijke Planning (Tine Loomans), provincie Vlaams-Brabant (Peter Maris). Gemeente Aarschot afwezig.
- tweede bespreking signaalgebieden met gemeente Herselt op 23/05/16. Aanwezig: bekkensecretariaat (Tom Gabriels), gemeente Herselt (Luc Peetermans, Christiane Van Thielen, Kathleen Helsen, Marc Van den Bruel, Isabel Dylst), Ruimte Vlaanderen (Geert Stichelbaut), provincie Antwerpen dienst Integraal Waterbeleid (Elsbeth De Wachter).
- schriftelijke consultatie ontwerp startbeslissing tav stad Aarschot op 26/05/2016 aangezien de stad Aarschot niet ingegaan is op uitnodigingen voor overleg, en de dienst Ruimtelijke Ordening van de stad Aarschot na bevraging telefonische meedeelde dat men hier geen rol in zag voor hen, "aangezien het een beleidsaangelegenheid betreft". Geen reactie ontvangen vanuit de stad Aarschot. Voor zover bekend niet behandeld op het college van burgemeester en schepenen.

Op 30/05/2016 heeft het college van burgemeester en schepenen van Herselt kennis genomen van de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Voor signaalgebied Varenwinkel-Wolfsdonk zijn volgende beleidsopties van toepassing:

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

Gelet op de hoge kans op overstromingen in het zo goed als volledige signaalgebied, wordt in het gebied geen nieuwe verblijfsrecreatie/bebouwing meer toegelaten. Het gebied wordt daarom herbestemd.

B: maatregelen met behoud van bestemming

Niet van toepassing

A: watertoets

Niet van toepassing

Instrument:

Niet bepaald

Initiatiefnemer:

Niet bepaald

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied is bestemd voor verblijfsrecreatie (Herselt) en industrie (Aarschot). Het kent nagenoeg volledig een grote overstromingskans. Gelet op de hoge kans op overstromingen in het zo goed als volledige signaalgebied, wordt in het gebied geen nieuwe verblijfsrecreatie/bebouwing meer toegelaten. Het gebied moet daarom herbestemd worden.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.